

Γιατί το «αφρικανικό αγγούρι» μπορεί να προκαλέσει το ενδιαφέρον των Βουλγάρων αγροτών;

Автор(и): агроном Роман Рачков, Българска асоциация по биологична растителна защита

Дата: 09.07.2024 *Брой:* 7/2024

Για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που θέτει η κλιματική αλλαγή και να εξασφαλίσουν τις προμήθειες τροφίμων, οι μικροκαλλιεργητές και οι παραγωγοί πρέπει να υιοθετήσουν βιώσιμες και προσαρμοστικές πρακτικές. Μια τέτοια πρακτική είναι η επέκταση της ποικιλομορφίας των καλλιεργειών με την συμπερίληψη νέων ποικιλιών που είναι ανεκτικές σε υψηλές θερμοκρασίες και ξηρασία. Υπάρχουν πολυάριθμες καλλιέργειες που μπορούν να καλλιεργηθούν στη Βουλγαρία και συνδυάζουν ανθεκτικότητα με γαστρονομική έκφραση. Μερικές θα είναι ανθεκτικές σε εξωτερικούς χώρους, άλλες μπορεί να είναι ευαίσθητες και να χρειάζονται προστασία, αλλά είναι καιρός να διευρύνουμε τους ορίζοντές μας. Μια τέτοια καλλιέργεια είναι το αφρικανικό αγγούρι, γνωστό και ως μελοθρία και μίνι καρπούζι.

Οι κηπουροί και οι παραγωγοί τροφίμων εκτίθενται άμεσα στη σύνθετη επίδραση που έχει η κλιματική αλλαγή στην καθημερινή τους εργασία. Η αύξηση των θερμοκρασιών, οι μεταβαλλόμενα πρότυπα βροχόπτωσης και η αυξανόμενη συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων θέτουν σημαντικές προκλήσεις στην παραγωγή τροφίμων. Οι μικροκαλλιεργητές και οι παραγωγοί, που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των τοπικών συστημάτων διατροφής, είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι. Ανάμεσα στη μεγάλη ποικιλία διακοσμητικών και λαχανικών σπόρων που έχουν εμφανιστεί στην αγορά τα τελευταία χρόνια, η ζήτηση για εξωτικά είδη γίνεται όλο και πιο διαδεδομένη. Μερικά από αυτά είναι πράγματι κατάλληλα για τις συνθήκες στη χώρα και παρέχουν καλές αποδόσεις. Άλλα απλώς δοκιμάζονται, και άλλα ακόμη θεωρούνται κάτι εξωτικό. Μια τέτοια ασυνήθιστη πρόταση είναι το φυτό μελοθρία (*Melothria scabra*), γνωστό και ως μίνι καρπούζι, αφρικανικό αγγούρι, αλλά στην πραγματικότητα αυτό το φυτό είναι μια εντελώς νέα καλλιέργεια για εμάς και δεν σχετίζεται με κανένα από τα φυτά που μοιάζει.

Γιατί μπορεί να στραφούν οι Βούλγαροι αγρότες στη μελοθρία;

Ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους η μελοθρία ενδιαφέρει τους αγρότες στη Βουλγαρία είναι ότι αναζητούν εναλλακτικές καλλιέργειες από τα παραδοσιακά είδη που καλλιεργούνται για κατανάλωση. Αν και η καλλιέργεια οικονομικά σημαντικών ειδών από την οικογένεια των Κολοκυνθοειδών είναι γνωστή στη χώρα μας, η αύξηση της βιοποικιλότητας στα αγροτικά οικοσυστήματα δεν αποτελεί βασικό πεδίο εστίασης σε αυτά τα συμβατικά συστήματα παραγωγής. Η προσθήκη της μελοθρίας στα παραδοσιακά συστήματα παραγωγής μπορεί να αυξήσει τη βιοποικιλότητα με περισσότερους από έναν τρόπους. Πρώτον, μπορεί να αυξήσει την ποικιλομορφία των καλλιεργειών που παράγονται σε αγροτικές εκτάσεις, αλλά μπορεί επίσης να παρέχει ενδιαίτημα για ωφέλιμα έντομα, μικροοργανισμούς και σπονδυλωτά ζώα.

Όσο πιο απρόβλεπτο γίνεται το κλίμα, τόσο περισσότερο οι αγρονόμοι και οι αγρότες θα πρέπει να εξερευνούν εναλλακτικές καλλιέργειες που μπορεί να αποδειχθούν πιο κατάλληλες για το μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Η απειλή της κλιματικής αλλαγής δυσκολεύει την καλλιέργεια παραδοσιακών καλλιεργειών με τους γνωστούς τρόπους που χρησιμοποιούνταν μέχρι τώρα. Ο 21ος αιώνας θα είναι μια εποχή πρόκλησης για τους ανθρώπους αν συνεχίσουμε τις τρέχουσες γεωργικές μας πρακτικές.

Με την εισαγωγή αυτού του συγγενή του αγγουριού μας σε ενδιαφερόμενους καταναλωτές, η αγορά ανοίγει για τους αγρότες και παρέχει μια ευκαιρία για διαφοροποίηση στους αγρονομικούς τομείς. Με τις αυξανόμενες προκλήσεις στον αγροτικό τομέα στη χώρα μας και τον πιθανό κίνδυνο μιας δεδομένης καλλιέργειας να μην καρποφορήσει σε μια συγκεκριμένη σεζόν, η διαφοροποίηση στη γκάμα των προϊόντων στην αγορά μπορεί να είναι μια καλή ευκαιρία τόσο για τους αγρότες όσο και για τους καταναλωτές. Δυστυχώς, αν και η μελοθρία είναι κατάλληλη για καλλιέργεια στη χώρα μας, είναι ακόμη άγνωστη στους Βούλγαρους αγρότες και καλλιεργείται μόνο από ερασιτέχνες κηπουρούς. Εδώ είναι που

θεσμοί όπως η Εθνική Υπηρεσία Γεωργικής Συμβουλευτικής και οι κλαδικοί ινστιτούτοι εντός της Γεωργικής Ακαδημίας πρέπει να είναι πιο δραστήριοι στην προώθηση αυτής και παρόμοιων εναλλακτικών καλλιεργειών.

Φωτογραφία 1: Καρποί της *Melothria scabra*. [Πηγή](#)

Η κλιματική αλλαγή είναι το πιο σημαντικό σύνολο προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγρότες και οι παραγωγοί τροφίμων στη Βουλγαρία.

Μερικές από τις τρέχουσες προκλήσεις που σχετίζονται με το κλίμα είναι τα ασταθή καιρικά πρότυπα, η έλλειψη νερού, η πίεση από εχθρούς και ασθένειες και, τελευταίο αλλά όχι ασήμαντο, η υγεία του εδάφους.

Τα απρόβλεπτα καιρικά πρότυπα μπορεί να οδηγήσουν σε αποτυχία καλλιέργειας, απώλεια παραγωγικότητας και αυξημένη ευαισθησία σε ασθένειες. Οι οικιακοί παραγωγοί και οι μικροκαλλιεργητές πρέπει να προσαρμοστούν επιλέγοντας ανθεκτικές ποικιλίες καλλιεργειών και χρησιμοποιώντας προστατευτικά μέτρα όπως καλύμματα σειρών και θερμοκήπια.

Από την άλλη πλευρά, οι μεταβαλλόμενοι τύποι βροχόπτωσης και η αυξημένη εξάτμιση λόγω υψηλότερων θερμοκρασιών ασκούν πίεση στους υδάτινους πόρους. Η συλλογή νερού βροχής, οι αποτελεσματικές τεχνικές άρδευσης και οι καλλιέργειες ανεκτικές στην ξηρασία είναι απαραίτητες για την μετριασμό αυτών των προκλήσεων.

Ένας άλλος αρνητικός παράγοντας που σχετίζεται με την αύξηση των θερμοκρασιών είναι ότι μπορεί να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για εχθρούς και ασθένειες. Οι τεχνικές ολοκληρωμένης διαχείρισης εχθρών (IPM), η μικτή καλλιέργεια και η χρήση ωφέλιμων εντόμων μπορούν να βοηθήσουν στην ελαχιστοποίηση της ανάγκης για χημικές παρεμβάσεις.

Τελευταίο αλλά όχι ασήμαντο, η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τη δομή και τη σύνθεση του εδάφους. Τακτικές αναλύσεις εδάφους, καθώς και η αμειψισπορά και οι καλλιέργειες κάλυψης, είναι κρίσιμες για τη διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους.

Τι είναι η μελοθρία ή το μίνι καρπούζι;

Δεν είναι τυχαίο που το φυτό συχνά ονομάζεται μίνι καρπούζι. Οι μικροί του καρποί, που δεν ξεπερνούν τα 3 cm σε μήκος και τα 2 cm σε πλάτος, έχουν πολύ παρόμοιο χρώμα: σκούρες πράσινες ρίγες διατρέχουν ένα ανοιχτό πράσινο φόντο. Εάν μαζέψετε τον καρπό και τον δείξετε χωριστά από το φυτό, είναι πράγματι ένα μίνι καρπούζι. Και η μελοθρία μεγαλώνει με τη μορφή ενός μακριού αναρριχητικού κλήματος, πολύ παρόμοιου με αυτό του καρπουζιού.

Ωστόσο, αν δοκιμάσετε τον καρπό, μοιάζει με αγγούρι. Σε διαμήκη τομή έχει δύο μισά παρόμοια με μισά αγγουριού. Και η μυρωδιά είναι πολύ παρόμοια. Μόνο οι λευκοί σπόροι μοιάζουν σε σχήμα με σπόρους καρπουζιού. Λόγω αυτής της ομοιότητας, το φυτό έχει πολλά δημοφή ονόματα: «μεξικανικό μικροσκοπικό καρπούζι», «ποντίκι πεπόνι», «μεξικανικό ξινό αγγουράκι», «αφρικανικό αγγούρι», «αγγούρι κολιμπρι», καθώς και «cucamelon», «perin» και «mouse melon».

Παρά το γεγονός ότι η *Melothria scabra* δεν είναι ούτε καρπούζι ούτε αγγούρι, έχει ακόμα κάτι κοινό με αυτές τις καλλιέργειες – ανήκει στην οικογένεια των Κολοκυνθοειδών. Η μελοθρία έχει το δικό της γένος – *Melothria*, το οποίο περιλαμβάνει περίπου 166 είδη, τα περισσότερα από τα οποία δεν είναι βρώσιμα.

Η *Melothria scabra* προέρχεται από την Κεντρική Αμερική. Εκεί μεγαλώνει ως ένα αρκετά επιθετικό ζιζάνιο.

Εξαπλώνοντας κατά μήκος του εδάφους και αναρριχόμενο σε στηρίγματα, το κλήμα είναι ικανό να καταστέλλει άλλες καλλιέργειες. Χάρη στο ζεστό κλίμα εκεί, είναι πολυετές φυτό και αναπαράγεται όχι μόνο με σπόρο αλλά και με κόνδυλους.

Τα φύλλα του φυτού είναι τριχωτά, τριγωνικά, τρίλοβα, με μυτερά άκρα τμημάτων. Το φυτό παράγει αρσενικά και θηλυκά άνθη. Ταυτόχρονα, είναι εύκολο να διακριθούν: τα πρώτα είναι διατεταγμένα μονά και ανθίζουν νωρίτερα, τα δεύτερα είναι ομαδοποιημένα σε πολλά και ανθίζουν αργότερα. Τα άνθη είναι χωνευτήρια και κίτρινα στο χρώμα. Τα μίσχωνα αναπτύσσονται γρήγορα, φτάνοντας πάνω από 3 m κατά τη διάρκεια της σεζόν